

МОНГОЛЫН ҮНДЭСНИЙ ХУДАЛДАА АЖ ҮЙЛДВЭРИЙН ТАНХИМЫН ДҮРЭМ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

Нэгдүгээр зүйл. Ерөнхий заалт

- 1.1. Монголын Үндэсний Худалдаа Аж Үйлдвэрийн Танхим нь /цаашид “Үндэсний танхим” гэнэ/ байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдийн үүсгэл санаачилга, гишүүнчлэлийн үндсэн дээр байгуулагдаж, өөрөө удирдах ёсонд тургуурлан “Худалдаа аж үйлдвэрийн танхимын тухай” Монгол улсын хууль болон энэхүү дүрэмд заасан эрх, үүргээ хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон үйл ажиллагаа явуулах, төвийг сахисан, нийгэмд үйлчилдэг төрийн бус байгууллага мөн.
- 1.2. Үндэсний танхим үйл ажиллагаандаа Монгол улсын “Үндсэн хууль”, “Иргэний хууль”, “Төрийн бус байгууллага”-ын тухай хууль, “Худалдаа Аж Үйлдвэрийн Танхим”-ын тухай хууль болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийг дагаж мөрдөнө.
- 1.3. Үндэсний танхим нь төр болон гишүүнийхээ бусдын өмнө хүлээх үүргийг мөн төр болон гишүүд нь Үндэсний танхимын хүлээх үүргийг тус тус хариуцахгүй бөгөөд шүүх, арбитра нэхэмжлэгч, хариуцагчаар оролцоно.
- 1.4. Үндэсний танхим бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх үүднээс өөрийн төлөөлөгчийн газар, салбараа дотоодод болон гадаад улс оронд нээн ажиллуулж болно.
- 1.5. Үндэсний танхим Худалдаа Аж Үйлдвэрийн Танхимын тухай хуулийн 6.1-д заасан зорилт, бүрэн эрх, чиг үүргийг хэрэгжүүлэх бөгөөд банкинд харилцах данстай, өөрийн бэлгэдэл, нэр бүхий тамга, тэмдэг, туг, албан бичгийн хэвлэмэл хуудас хэрэглэнэ.
- 1.6. Үндэсний танхим Монгол улсын нийслэл Улаанбаатар хотод байрлах бөгөөд тус Танхимын салбарыг аймаг, нийслэл, аймаг дунд, тодорхой бүс нутагт байгуулж болно. Үндэсний танхим нь нийслэл Улаанбаатар хотын салбар танхимын эрх, үүргийг давхар гүйцэтгэнэ.
- 1.7. Үндэсний танхимын албан нэр нь Монголоор “Монголын Үндэсний Худалдаа Аж Үйлдвэрийн Танхим”, товчилсноор “МҮХАҮТ”, англиар “Mongolian National Chamber of Commerce and Industry” товчилсноор “MNCCI” байна.
- 1.8. Үндэсний Танхимын бүртгэгдсэн албан байршил, шуудангийн хаяг:
Монгол улс, Улаанбаатар хот, Хан-Уул дүүрэг, 15 хороо,
Махатма Гандийн гудамж, МҮХАҮТ-ын байр
Улаанбаатар 17011, Улаанбаатар шуудан -101011001
Утас: 976-11-327176, Факс: 976-11-324620
Цахим шуудан: chamber@mongolchamber.mn
Веб хаяг: www.mongolchamber.mn

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ҮНДЭСНИЙ ТАНХИМ

Хоёрдугаар зүйл. Үндэсний танхимын зорилго, эрх үүрэг

2.1. Үндэсний танхимын зорилго, зарчим

2.1.1 Үндэсний танхимын зорилго нь улс орны эдийн засгийн хөгжлийг дэмжих, худалдаа, үйлдвэрлэлийн орчин үеийн тогтолцоо бий болгох, бизнесийн таатай, тогтвортой орчин бүрдүүлэхэд тус дэмжлэг үзүүлэх, үндэсний эдийн засаг, нийгмийн бодлого шийдвэр, хууль тогтоолыг сайжруулахад санал оруулах, гишүүдийнхээ болон гадаад, дотоодын худалдаа, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн нийтлэг эрх, ашиг

сонирхолыг төлөөлөн илэрхийлэх, хамгаалах, гадаад худалдаа, хөрөнгө оруулалт, жижиг дунд үйлдвэрлэлийг хөхиүлэн дэмжиж, үндэсний үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, экспортын чадамжийг нэмэгдүүлэх, Монгол улсын бизнесийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэхэд оршино.

2.1.2. Үндэсний танхим нь үйл ажиллагаандаа хуулийг дээдлэх, хүний эрх, эрх чөлөөг эрхэмлэх, аливаа нам, улс төр, шашнаас ангид байж үйл ажиллагаагаа хараат бусаар, бие даан, нээлттэй, ил тодоор явуулан гишүүдийнхээ болон нийт бизнес эрхлэгчдийн хууль ёсны эрх ашгийг хамгаалах, төлөөлөн илэрхийлэх зарчмыг баримтлана.

2.2. Үндэсний танхимын эрх:

2.2.1. Үндэсний танхимын гишүүн болон худалдаа, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн хууль ёсны эрх ашгийг төр засгийн байгууллагуудад төлөөлж хамгаалах, үндэсний эдийн засаг, нийгмийн бодлогыг тодорхойлоход санал, дүгнэлт гаргах;

2.2.2. Хөрөнгө оруулалт, худалдаа, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ танхимын дотоод үйл ажиллагааг дэмжих зорилгоор Үндэсний танхимын дэргэд төрөл бүрийн сан ажиллуулах, төсөл хэрэгжүүлэх;

2.2.3 Төрийн болон төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоодтой хамтран ажиллах, төр-хувийн хэвшлийн түншлэлийг хөгжүүлэх зорилгоор салбарын Зөвлөлүүд байгуулан ажиллуулах;

2.2.4 Эрх хэмжээнийхээ хүрээнд гадаад, дотоодын байгууллага иргэдтэй хэлцэл хийх, харилцаа тогтоох, гэрээ, хэлэлцээр, протокол, санамж бичиг байгуулж хэрэгжүүлэх;

2.2.5. Монгол улсад болон гадаадад хөдлөх болон үл хөдлөх хөрөнгө эзэмших, захиран зарцуулах, түрээслэх, түрээслүүлэх;

2.2.6. Гишүүдээс газрын болон өмчийн харилцаа, бизнесийн орчны холбогдолтой хууль тогтоомжийг боловсронгуй болгох талаар гаргасан санал хүсэлтийг төр, засгийн байгууллагуудад хүргэх;

2.2.7. Засгийн газар хоорондын болон улс, байгууллага хоорондын олон улсын худалдаа, эдийн засгийн хамтын ажиллагааны комиссын хуралд оролцох;

2.2.8. Зохих хууль тогтоомжийн дагуу гадаад, дотоодод хамтарсан худалдаа аж үйлдвэрийн танхим, хамтарсан мэргэжлийн холбоо буюу төрийн бус байгууллагыг үүсгэн байгуулах, татан буулгах;

2.2.9. Мэргэжлийн боловсролын шүхэр тогтолцоог хэрэгжүүлэх, шинжлэх ухааны ололт, амжилтыг олон нийтэд хүргэхэд дэмжлэг үзүүлэх эрдэм шинжилгээний болон сургалт, судалгааны байгууллага байгуулах;

2.2.10. Монгол улс, олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн худалдааны болон бусад төрөл бүрийн баримт бичиг, гэрчилгээ олгох, баталгаа, магадлагаа гаргах;

2.3. Үндэсний танхимын үүрэг:

2.3.1. Гишүүд болон гадаад, дотоодын худалдаа, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчдийн нийтлэг эрх ашиг сонирхлыг илэрхийлэн хамгаалах, тэдний нэрийн өмнөөс төр, засгийн байгууллагуудтай харилцаж, үндэсний эдийн засаг, нийгмийн бодлогыг тодорхойлоход нөлөөлөх, санал дүгнэлт гаргах;

2.3.2. Бизнесийн орчинг судалж, шинжилгээ, үнэлгээ хийх, энэхүү чиглэлээр гарч байгаа хууль тогтоомжид зохих нэмэлт өөрчлөлт оруулах саналыг холбогдох төрийн байгууллагад өргөн барих, хуулийн төсөл боловсруулж дэмжүүлэх;

2.3.3. Монголын бараа, үйлчилгээний экспортыг дэмжин, дотоодын байгууллага, бизнес эрхлэгчдэд гадаад орны түншүүдтэй ажил хэрэгч, шинэ хэлбэрийн эдийн засаг, шинэ хэлбэрийн хамтын ажиллагааны харилцаа холбоо тогтоох, дотоод, гадаадын хөрөнгө оруулагчдын эрх ашгийг шударга тэнцвэртэй байлгахад дэмжлэг үзүүлэх;

2.3.4. Гадаад, дотоодын эдийн засаг, эрдэм шинжилгээний байгууллагууд, үйлдвэр, худалдааныхантай судалгааны болон ажил хэргийн групп солилцох, уулзалт

ярилцлага, бага хурал, симпозиум, эрдэм шинжилгээ, онол практикийн хурал зохион байгуулж оролцох;

2.3.5. Олон улсын худалдаа, эдийн засаг, бизнесийг дэмжих байгууллагатай харилцаа холбоо тогтоон ажиллах, олон улсын болон хамтарсан худалдаа аж үйлдвэрийн танхимууд, түүнчлэн бүс нутгийн худалдаа, үйлдвэрлэл дэмжих байгууллагуудын үйл ажиллагаанд идэвхитэй оролцож, олон талт үйл ажиллагааг хамтран явуулах;

2.3.6. Олон улсын худалдааны танхим /ICC/ болон олон улсын худалдаанд хэвшин тогтсон, энэхүү дүрэмд дурьдагдаагүй бусад түгээмэл үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх;

2.3.7. Мэдээлэл, харилцаа холбооны технологийн орчин үеийн ололтыг нэвтрүүлэх, электрон харилцааг Танхимын гишүүн байгууллагууд болон бизнесийн салбарт хөгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор олон улсын хамтын ажиллагааг өргөжүүлэн, идэвхитэй хамтран ажиллах;

2.3.8. Эдийн засаг, хамтын ажиллагааны хороо, бизнесийн зөвлөл, танхим, эдийн засаг хөгжлийн төв зэрэг олон улсын байгууллагуудтай хоёр талын эдийн засаг, бизнесийн харилцаа тогтоон хөгжүүлэх;

2.3.9. Гадаад, дотоодын байгууллага, иргэдийн хоорондын эдийн засаг, бизнесийн харилцаатай холбоотой иргэний эрх зүйн хэрэг маргааныг хянан шийдвэрлэх Монголын Олон Улсын ба Үндэсний Арбитр болон Эвлэрүүлэн зуучлах төвийг байгуулж, үйл ажиллагаанд нь дэмжлэг үзүүлэх;

2.3.10. Гадаад, дотоодын аж ахуйн нэгж, нийгэмлэг, байгууллагуудад үйлдвэр, үйлчилгээ, худалдаа эрхлэх болон зах зээл, санхүү, валютын арилжааны талаар мэдээлэл, зөвлөмж өгч, төрөл бүрийн хэлбэрээр холбогдох ном, сэтгүүл, лавлагааны материал гаргах, гадаадын компаниудад тэдний хүсэлтээр монголын компаниудын найдвартай түншийн лавлагаа өгөх, бүртгэл хөтлөх, гадаадын компаниудын талаар гишүүддээ мэдээлэл өгөх;

2.3.11. Гадаад, дотоодын байгууллага, иргэдэд шинэ бүтээл, бүтээгдэхүүний загварт патент авах, ашигтай загвар, бараа/үйлчилгээний тэмдэг бүртгүүлэх болон аж үйлдвэрийн өмчийн эрхийн хамгаалалтын бусад холбогдох үйлчилгээ үзүүлэн, итгэмжлэгдсэн төлөөлөгчийн үүрэг гүйцэтгэх, мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх, сургалт явуулах;

2.3.12. Монголын экспортын барааны гарал үүслийн гэрчилгээ олгож мөн гарал үүсэл тодорхойлох болон баталгаажуулах талаар холбогдох журам боловсруулан баталж, мөрдөн ажиллах;

2.3.13. Хүнд хэцүү нөхцөл /hardship/ болон давагдашгүй хүчин зүйлийг /force major/ баталж, гэрчилгээ олгох;

2.3.14. АТА карнейг олгох;

2.3.15. Олон улсын үзэсгэлэнгийн товчооны үйл ажиллагаанд идэвхитэй оролцож, олон улсыг хамарсан арга хэмжээ, “Дэлхийн ЭКСПО” үзэсгэлэн, түүнтэй адилтгах бусад арга хэмжээнд улсаа төлөөлөн оролцох, зохион байгуулах бөгөөд Монгол улсыг олон улсын хэмжээнд сурталчлах арга хэмжээнд төрийн болон төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн төлөөллийг оролцуулах, олон улсын болон дотоодын төрөлжсөн үзэсгэлэн, яармаг зохион байгуулах;

2.3.16. Гадаад, дотоодын байгууллага, иргэдийн захиалгаар экспорт, импортын бараа, бүтээгдэхүүн, түүхий эдэд чанар, тоо хэмжээ, үнэ, иж бүрдлийн хөндлөнгийн магадлан шалгалт хийж, экспертизийн болон бусад сертификат олгох;

2.3.17. Аж ахуйн нэгж байгууллага, гадаад дотоодын хөрөнгө оруулагчид, банк санхүү, төрийн эрх бүхий байгууллагуудын хүсэлтээр гишүүн байгууллагуудынхаа талаарх тодорхойлолтыг тэдгээрийн зөвшөөрлийн үндсэн дээр гаргаж өгөх, харин гишүүдийнхээ эрх ашиг, сонирхол, бизнесийн үйл ажиллагааны эсрэг тодорхойлолт гаргахгүй

2.3.18. Хөрөнгө оруулалт, хувийн хэвшлийг дэмжих зорилгоор төслийн үнэлгээ хийх, техник эдийн засгийн үндэслэл боловсруулах чиглэлд гадаад, дотоодын байгууллага, хөрөнгө оруулагчидтай хамтран ажиллах;

- 2.3.19. Байгаль орчинд халгүй цэвэр үйлдвэрлэл, үйлчилгээг нэвтрүүлэх ажлыг идэвхижүүлэх, энэ чиглэлийн хөрөнгө оруулалтыг хөхиүлэн дэмжих чиглэлээр гадаад, дотоодын болон олон улсын байгууллагуудын хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх;
- 2.3.20. Монгол улсад гадаадын хөрөнгө оруулалт, жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэхэд тал бүрийн туслалцаа үзүүлэх;
- 2.3.21. Үндэсний танхим болон Танхимын жинхэнэ гишүүний хүсэлтийн дагуу төр, иргэний нийгмийн төлөөлөлтэй ажиллах арга барилыг /PR/ хөгжүүлэх, дэмжин урамшуулах үйл ажиллагаа явуулах;
- 2.3.22. Гишүүн байгууллагуудын захиалгаар удирдлага, эдийн засаг, бизнес, хууль, эрх зүйн асуудлаар зөвлөгөө өгөх, урт богино хугацааны сургалт зохион байгуулах, орчуулга хийх;
- 2.3.23. Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлтэд нийцсэн мэргэжилтэй ажилтан бэлтгэх хууль эрх зүй, эдийн засгийн орчин бүрдүүлэх чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулах, мэргэжлийн боловсролын байгууллага болон хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг төрөл бүрээр дэмжиж хамтран ажиллах;
- 2.3.24. Гишүүн байгууллагуудынхаа хүний нөөцийн хөгжлийг дэмжих, чадварлаг боловсон хүчнээр хангах зорилгоор бизнес, эдийн засгийн боловсролын чиглэлээр магадлан итгэмжлэх үйл ажиллагаа явуулах; гишүүдийн дунд хөдөлмөр эрхлэлтийн мэдээллийн сан байгуулж ажиллуулах;
- 2.3.25. Салбар танхимын хүний нөөцийн бодлогыг сайжруулах, ажилтны ур чадвар, чадавхыг дээшлүүлэн, биеэ даасан чанартай үйл ажиллагааг явуулахад нь дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор төрөл бүрийн сургалт, төсөл, хөтөлбөрт хамруулах;
- 2.3.26. Бизнесийн үйл ажиллагаандаа амжилт гаргаж буй аж ахуйн нэгж, байгууллага, идэвхи зүтгэл гаргасан хувь хүнийг Үндэсний танхимын шагналаар шагнаж урамшуулах, төр, засгийн одон медаль бусад шагналд тодорхойлох;
- 2.3.27. Үндэсний танхимын үүрэг зорилтыг хэрэгжүүлэхэд дагаж мөрдөж буй хууль тогтоомжоор хориглоогүй бусад үйл ажиллагаа явуулах;

Гуравдугаар зүйл. Салбар танхим

- 3.1. Аймаг, нийслэл, дүүрэг дэхь Худалдаа, аж үйлдвэрийн танхим /цаашид “Салбар танхим” гэх/ нь Үндэсний танхимын үндсэн чиг үүргийг тухайн орон нутагт бүхэлд нь буюу хэсэгчилэн гүйцэтгэх албан ёсны салбар мөн.
- 3.2. Салбар танхим Үндэсний танхимаас олгосон итгэмжлэлийн үндсэн дээр үйл ажиллагаагаа явуулна.
- 3.3 Үндэсний танхимын Удирдах Зөвлөлөөс баталсан салбар танхимын үйл ажиллагаандаа баримтлах нийтлэг журмыг мөрдөж ажиллана.
- 3.4. Салбар танхим нь үйл ажиллагааны болон санхүүгийн тайланг улирал бүр гарган Үндэсний танхимд хүргүүлнэ.
- 3.5. Салбар танхимын даргыг тухайн салбар танхимын тэргүүлэгчдийн хурлаас санал болгосны дагуу Үндэсний танхимын дарга баталгаажуулна.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. ГИШҮҮНЧЛЭЛ

Дөрөвдүгээр зүйл. Үндэсний танхимын гишүүнчлэл, гишүүний ангилал

- 4.1. Үндэсний танхим нь “гишүүн”, “сурвалжлагч” гишүүн, “хүндэт” гишүүнтэй байна.
- 4.1.1. Үндэсний танхимын гишүүн нь энэхүү дүрмийг хүлээн зөвшөөрч сайн дурын үндсэн дээр элссэн, холбогдох хуулийн дагуу байгуулагдсан дотоод, гадаадын аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэн байна. Үндэсний танхимд гишүүнчлэлийн татвараа төлдөг аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэнийг Үндэсний танхимын гишүүн; салбар танхимд гишүүнчлэлийн татвараа төлдөг аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэнийг салбар танхимын гишүүн гэнэ.

4.1.2. Үндэсний танхимын гишүүн дараах ангилалтай байх ба аль ангилалд гишүүнээр элсэх нь нээлттэй байна. Үүнд:

4.1.2.1. Diamond гишүүн

4.1.2.2. Platinum гишүүн

4.1.2.3. Gold гишүүн

4.1.2.4. Classic гишүүн

4.1.2.5 Гишүүдийн ангилалын болон хүндэт, сурвалжлагч гишүүдийн тухай журмыг Удирдах зөвлөл батална.

4.1.3. Сурвалжлагч гишүүн Танхимын үйл ажиллагаанд дэмжлэг туслалцаа үзүүлэхээ илэрхийлсэн гадаад, дотоодын байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэн байна.

4.1.4. Хүндэт гишүүн Танхимын үүрэг зорилтыг хэрэгжүүлэхэд онцгой үүрэг гүйцэтгэсэн буюу Танхимын эрх ашгийг тууштай хамгаалагч гадаад, дотоодын аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэн байна.

4.1.5. Танхимын Хүндэт болон Сурвалжлагч гишүүнээр элсүүлэхийг Танхимын даргын санал болгосны дагуу Удирдах Зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлж олонхийн саналаар батална. Хүндэт болон Сурвалжлагч гишүүн гишүүний татвар төлөхгүй.

4.1.6. Үндэсний танхимын Хүндэт гишүүн Танхимын Их хуралд зөвлөх эрхтэйгээр оролцож болно.

4.2. Гишүүний эрх, үүрэг:

4.2.1. Харьяалагдах танхимын удирдах байгууллагыг сонгох, сонгогдох;

4.2.2. Үндэсний танхимын Их хуралд оролцож хурлаар хэлэлцэж байгаа асуудлаар санал бодлоо илэрхийлэх;

4.2.3. Үндэсний болон салбар танхимын удирдах байгууллагад ямар ч асуудлаар санал, дүгнэлт, хүсэлт, гомдол гаргах, шийдвэрлүүлэх;

4.2.4. Өөрсдийн эрх ашиг, сонирхол, бизнесийн салбар, орон нутгийн харьяалал болон бусад байдлаар зөвлөл, хороо, дэд хороо болон зохион байгуулагдаж Танхимын үйл ажиллагаанд оролцох;

4.2.5. Тэргүүн ээлжинд хөнгөлөлттэй нөхцлөөр Үндэсний болон салбар танхимаар үйлчлүүлэх;

4.2.6. Үндэсний болон салбар Танхимын үүрэг, зорилтыг хэрэгжүүлэхэд идэвхитэй оролцох;

4.2.7. Гишүүний татварыг тогтоосон журмын дагуу хугацаанд нь төлөх;

4.2.8. ХАҮТ-ын тухай хууль болон МҮХАҮТ-ын дүрмийг чанд сахин биелүүлэх;

4.2.9. Шударга өрсөлдөөнийг эрхэмлэх;

4.2.10 Бизнесийн ёс зүйг чандлан сахих;

4.3. Гишүүнчлэлээс гарах, чөлөөлөгдөх:

4.3.1. Гишүүн гишүүнчлэлээс татгалзсан тухай өргөдлөө Үндэсний болон Салбар танхимд гаргаснаар гишүүнээс чөлөөлөгдөнө. Энэ тохиолдолд гишүүний татварыг буцаан олгохгүй.

4.3.2. Гишүүн 2 жил дараалан гишүүний татвараа төлөөгүй буюу энэхүү дүрмийн 4.2.6-4.2.10-д заасан үүргээ биелүүлээгүй бол сануулах бөгөөд ийнхүү сануулснаас хойш 30 хоногийн хугацаанд үүргээ биелүүлээгүй бол гишүүнээс чөлөөлнө.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

Тавдугаар зүйл. Үндэсний танхимын удирдлага

5.1. Үндэсний танхимын удирдах байгууллага нь:

5.1.1. Их хурал

5.1.2. Удирдах Зөвлөл

5.1.3. Тэргүүлэгчид байна.

Зургадугаар зүйл. Үндэсний танхимын Их хурал

6.1. Үндэсний танхимын удирдах дээд байгууллага нь дөрвөн жилд нэг удаа хуралдах Их хурал байна.

6.2. Үндэсний танхимын гишүүдийн тавны нэгээс доошгүй хувийн санал, эсвэл Хяналтын зөвлөлийн шаардлагын үндсэн дээр ээлжит бус Их хурлыг зарлан хуралдуулж болно.

6.3. Их хурал хуралдуулах хугацаа, хэлэлцэх асуудлын төлөвлөгөөг Удирдах Зөвлөл баталж, хурал эхлэхээс 30 хоногийн өмнө Үндэсний танхимын нийт гишүүдэд албан ёсоор мэдэгдэнэ. Их хурлын талаарх албан мэдээг хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр дамжуулан олон нийтэд хүргэнэ.

6.4. Үндэсний танхимын гишүүд Их хуралд өөрөө буюу эрх бүхий албан тушаалтнаар дамжуулж оролцоно. Хэрэв тэдгээр нь хүндэтгэх шалтгаантай бол итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч оролцуулж болно.

6.5. Үндэсний танхимын Их хурал Үндэсний танхимын гишүүдийн 50 хувь+1 ирсэн тохиолдолд хүчинтэйд тооцогдох ба асуудлыг ил санал хураах журмаар ердийн олонхийн саналаар шийдвэрлэнэ.

6.6. Үндэсний танхимын үйл ажиллагааг зогсоож, татан буулгах асуудлыг Их хурлын нийт гишүүдийн дөрөвний гураваас доошгүйн саналаар шийдвэрлэнэ.

6.7. Их хурлын шийдвэрт өөрөөр заагаагүй бол уг шийдвэр гармагц хүчин төгөлдөр болно.

6.8. Үндэсний танхимын Их хурлын эрх, үүрэг:

6.8.1. Үндэсний танхимын үйл ажиллагааны болон хяналтын зөвлөлийн тайланг хэлэлцэж шийдвэрлэх;

6.8.2. Үндэсний танхимын дүрэмд нэмэлт өөрчлөлт оруулах, батлах;

6.8.3. Үндэсний танхимын Удирдах Зөвлөл, Хяналтын зөвлөлийн гишүүдийн тоог тогтоон сонгох, батлах

6.8.4. Үндэсний танхимын үйл ажиллагаатай холбоотой бусад асуудлыг хэлэлцэн шийдвэрлэх.

Долдугаар зүйл. Үндэсний танхимын Удирдах Зөвлөл

7.1. Үндэсний танхимын Удирдах Зөвлөл дөрвөн жилийн хугацаагаар Их хурлаас сонгогдоно. Удирдах Зөвлөлд танхимын гишүүн, гишүүний үүргийн ямар нэг зөрчилгүй, танхимын гишүүнээр 3-аас доошгүй жил болсон аж ахуйн нэгж, байгууллагын төлөөлөл сонгогдох эрхтэй.

7.2. Удирдах Зөвлөлийн гишүүдийн тоо 75 байна.

7.3. Их хурлаас шинээр сонгогдох Удирдах Зөвлөлийн гишүүдийн нэрсийн 25 хүнийг төлөөлөх ардчиллын зарчмаар, үлдэх 50 гишүүнийг Их хурлын гишүүд дундаас шууд ардчиллын зарчмаар тус тус нэр дэвшүүлэн хэлэлцүүлж, ердийн олонхийн саналаар сонгон батална.

7.4. Удирдах Зөвлөлийн гишүүд сайн дурын үндсэн дээр ажиллана. Тайлангийн хугацаанд Удирдах Зөвлөлийн үйл ажиллагаанд оролцсон оролцоо, гаргасан идэвхи санаачлагыг нь үнэлэн Удирдах Зөвлөлийн гишүүдийг шагнаж урамшуулах асуудлыг Удирдах зөвлөлийн дарга шийдвэрлэнэ.

7.5. Удирдах зөвлөлийн дарга нь Удирдах зөвлөлийн болон Тэргүүлэгчдийн хурлыг даргална

7.6. Удирдах зөвлөл нь төсөв, ажлын албатай байх ба төсвийг Танхимын дарга санал болгон Тэргүүлэгчдээр хэлэлцүүлж батлуулна.

7.7. Салбар танхимын дарга удирдах зөвлөлийн гишүүн байна.

7.8. Удирдах зөвлөлийн дарга, Танхимын дарга, Орлогч дарга, Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нар удирдах зөвлөлийн болон тэргүүлэгч гишүүн байна.

7.9. Удирдах Зөвлөлийн эрх, үүрэг:

- 7.9.1. Үндэсний танхимын Их хурлуудын хооронд шаардлагатай тохиолдолд Үндэсний танхимын дүрэмд түр нэмэлт, өөрчлөлт оруулах;
- 7.9.2. Их хурлуудын хооронд Үндэсний танхимын үйл ажиллагааг удирдан чиглүүлэх;
- 7.9.3. Үндэсний танхимын ээлжит болон ээлжит бус Их хурлыг зарлан хуралдуулах;
- 7.9.4. Үндэсний танхимын жилийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, тайлан болон санхүүгийн төсвийг хэлэлцэн батлах, үнэлэлт дүгнэлт өгөх;
- 7.9.5. Үндэсний танхимын Хүндэт болон Сурвалжлагч гишүүнийг сонгох;
- 7.9.6. Хяналтын зөвлөлийн тайланг Үндэсний танхимын зөвлөлийн хуралд танилцуулсны үндсэн дээр Их хуралд оруулах;
- 7.9.7. Үндэсний танхимын дүрэм, үйл ажиллагаа, Удирдах зөвлөл, Тэргүүлэгчид болон Удирдах зөвлөлийн дарга, Гүйцэтгэх удирдлагын шийдвэр, үйл ажиллагаатай холбогдсон санал, гомдлыг хэлэлцэж шийдвэрлэх;
- 7.9.8. Үндэсний танхимын Тэргүүлэгчдийг сонгох, нөхөн сонгох, чөлөөлөх;
- 7.9.9. Удирдах зөвлөлийн дарга, Гүйцэтгэх удирдлагын багийг /Үндэсний танхимын дарга, Орлогч дарга, Ерөнхий нарийн бичгийн дарга/ нууц санал хураалтаар ердийн олонхиор сонгон батлах, чөлөөлөх, эргүүлэн татах;
- 7.9.10 Удирдах зөвлөлийн дарга нь гүйцэтгэх удирдлагын багтай гэрээ байгуулан ажиллана
- 7.9.11. Монголын Олон Улсын ба Үндэсний Арбитр, аймаг, дүүрэг дэхь түүний салбар Арбитрын дүрэм, журмыг хэлэлцэн батлах, Удирдах зөвлөлийн даргын санал болгосноор Монголын Олон Улсын ба Үндэсний Арбитрын дарга, салбар арбитрын дарга, Ерөнхий нарийн бичгийн дарга, арбитрчдыг томилох, чөлөөлөх

7.10. Удирдах зөвлөлийн хурал

- 7.10.1. Удирдах зөвлөлийн хурал жилд хоёроос доошгүй удаа хуралдана.
- 7.10.2. Удирдах зөвлөлийн хурлын зарыг 7 хоногийн өмнө бүх гишүүдэд хүргэнэ.
- 7.10.3. Хурлаар хэлэлцэх асуудлуудыг гишүүдэд урьдчилан хүргүүлэх ба гишүүдийн олонхи шаардлагатай гэж үзсэн тохиолдолд тухайн гишүүний санал болгосон асуудлыг хэлэлцэж болно.
- 7.10.4. Үндэсний танхимын дүрэмд түр нэмэлт өөрчлөлт оруулах асуудлыг Удирдах зөвлөлийн гишүүдийн гуравны хоёроос доошгүй хувийн саналаар шийдвэрлэнэ.
- 7.10.5. Удирдах зөвлөлийн гишүүн хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас хуралд оролцох боломжгүй болсон бол энэ тухайгаа мэдэгдэж хурлаар хэлэлцэх асуудлуудад өгөх саналаа урьдчилан бичгээр ирүүлж болно. Энэ тохиолдолд түүнийг хуралд ирсэнд тооцно.
- 7.10.6. Удирдах зөвлөлийн хурлаас гарсан шийдвэрт Хурлын тэргүүлэгчид гарын үсэг зурж баталгаажуулна.

Наймдугаар зүйл. Үндэсний танхимын Тэргүүлэгчид

- 8.1. Үндэсний танхимын Тэргүүлэгчид /цаашид “Тэргүүлэгчид” гэх/ нь Удирдах Зөвлөлийн хурлын хооронд Танхимын үйл ажиллагааг удирдан чиглүүлэх үүрэгтэй бөгөөд улиралд нэгээс доошгүй удаа хуралдана.
- 8.2. Үндэсний танхимын Тэргүүлэгчид 25 хүний бүрэлдэхүүнтэй байна.
- 8.3. Тэргүүлэгчид нь Удирдах Зөвлөлийн гишүүдийн хурлаас ердийн олонхийн саналаар дөрвөн жил хүртэл хугацаатай сонгогдох ба 2 жил тутамд ротацийн зарчмаар тэргүүлэгч гишүүдийн 25 хүртэлх хувийг шинэчлэн сонгож болно.
- 8.4. Тэргүүлэгчдийн хурлыг Удирдах зөвлөлийн дарга удирдана.
- 8.5. Тэргүүлэгчдийн 50 хувь+1 нь ирсэн тохиолдолд хурлыг хүчинтэйд тооцох ба ердийн олонхийн саналаар асуудлыг шийдвэрлэнэ.
- 8.6. Тэргүүлэгчдийн шийдвэрт өөрөөр заагаагүй бол уг шийдвэр нь гармагц хүчин төгөлдөр болно.

8.7. Үндэсний танхимын Тэргүүлэгчдийн эрх, үүрэг:

- 8.7.1. Удирдах Зөвлөлийн хурлаар хэлэлцэж шийдвэрлэх асуудлыг боловсруулж оруулах, тогтоол шийдвэрийг нь хэрэгжүүлэх, гүйцэтгэлд нь хяналт тавих;
- 8.7.2. Үндэсний танхимын бүтэц, зохион байгуулалт, цалингийн санг батлах;
- 8.7.3. Монголын Олон Улсын ба Үндэсний Арбитрын дарга, ерөнхий нарийн бичгийн даргын цалин хөлс, арбитрчдын урамшууллын хэмжээг тогтоох;
- 8.7.4. Удирдах Зөвлөлийн хурлуудын хооронд Удирдах зөвлөлийн дарга, гүйцэтгэх удирдлагаас оруулсан асуудлуудыг хэлэлцэн шийдвэрлэх;
- 8.7.5. Удирдах зөвлөлийн жилийн зардлын төсвийг хэлэлцэн батлах, гүйцэтгэлд хяналт тавих;
- 8.7.6. Үндэсний Танхимын шагналын журмыг батлах;
- 8.7.7. Гишүүний хураамж, үйлчилгээний үнэ тарифыг тогтоох;

Есдүгээр зүйл. Удирдах зөвлөлийн дарга бөгөөд Ерөнхийлөгчийн бүрэн эрх, үүрэг

- 9.1. Удирдах зөвлөлийн дарга бөгөөд Ерөнхийлөгч 4 жилийн хугацаатай Үндэсний танхимын Удирдах зөвлөлөөс сонгогдоно. Нэг хүнийг 2-оос илүү удаа Ерөнхийлөгчөөр улируулан сонгохгүй;
- 9.2. Удирдах зөвлөлийн болон Тэргүүлэгчдийн хурлыг удирдана;
- 9.3. Үндэсний танхимыг гадаад, дотоодод төлөөлөх;
- 9.4. Удирдах зөвлөлөөс олгосон болон энэ дүрэмд заасан эрх хэмжээний хүрээнд шийдвэр гаргах;
- 9.5. МҮХАҮТ-ын үйл ажиллагааг ХАҮТ-ын тухай хууль, энэхүү дүрмийн зорилтод нийцүүлэн удирдан чиглүүлэх;
- 9.6 Үндэсний танхимын дарга, Орлогч дарга, Ерөнхий нарийн бичгийн дарга нарт эрх хэмжээний хүрээнд удирдамж, чиглэл өгөх;
- 9.7. Гүйцэтгэх удирдлагын өдөр тутмын үйл ажиллагаанд оролцохгүй байх;
- 9.8. Үндэсний танхимын дарга, орлогч дарга, ерөнхий нарийн бичгийн дарга нартай гэрээ байгуулах;
- 9.9. МҮХАҮТ-ын олон улсын хамтын ажиллагааг идэвхжүүлэх;
- 9.10. МҮХАҮТ-аас УИХ, Засгийн газар, төрийн болоод төрийн бус байгууллагуудтай гишүүд, бизнесийнхний эрх ашгийг төлөөлөн хамгаалах асуудлаар хамтарч ажиллах;
- 9.11. Удирдах зөвлөлийн даргын цалин, урамшуулал, хангамжийг Тэргүүлэгчдийн хурлаар шийдвэрлэнэ.

Аравдугаар зүйл: Гүйцэтгэх удирдлагын багийн эрх үүрэг

- 10.1. Гүйцэтгэх удирдлагын багт дараах албан тушаалтнууд орно. Үүнд:
 - 10.1.1. Танхимын дарга
 - 10.1.2. Орлогч дарга
 - 10.1.3. Ерөнхий нарийн бичгийн дарга
- 10.2. Гүйцэтгэх удирдлагын баг нь Танхимын өдөр тутмын үйл ажиллагааг чадварлаг, үр дүнтэй удирдан зохион байгуулах талаар Удирдах зөвлөлийн даргатай гэрээ байгуулан ажиллана.
- 10.3. Гүйцэтгэх удирдлагын багийн бүрэн эрхийн хугацаа 4 жил байна.
- 10.4. Үндэсний танхимын бүтэц, зохион байгуулалт, орон тоо, цалингийн сүлжээ, үйлчилгээний үнэ тарифын талаар Удирдах зөвлөлийн даргатай зөвшилцөн, санал боловсруулж Тэргүүлэгчдийн хурлаар хэлэлцүүлж батлуулах, хэрэгжүүлэх;
- 10.5 Удирдах зөвлөлийн даргатай байгуулсан гэрээгээр олгосон эрх хэмжээний хүрээнд гадаад дотоодын байгууллага, аж ахуйн нэгжүүдтэй харьцах, гэрээ хэлцэл байгуулах, шүүх арбитрт нэхэмжлэгч, хариуцагчаар итгэмжлэлгүй оролцох
- 10.6. Олгогдсон эрх хэмжээний хүрээнд тушаал шийдвэр гаргах;

- 10.7 Үндэсний танхимын үйл ажиллагааны жилийн тайлан, болон санхүүгийн гүйцэтгэлийг гарган Удирдах зөвлөлийн дарга, Тэргүүлэгчдэд танилцуулан зөвшилцсөний үндсэн дээр Удирдах зөвлөлд оруулан хэлэлцүүлэн батлуулах;
- 10.8. Үндэсний Танхимын газар хэлтэс, салбар танхим, салбар арбитр, гадаад дотоодын төлөөлөгчийн газрууд, төсөл хөтөлбөрүүдийг нэгдсэн удирдлагаар хангах;
- 10.9. Үндэсний танхимын өмч хөрөнгөд хяналт тавих, захиран зарцуулах;
- 10.10. Удирдах зөвлөл, тэргүүлэгчдэд бодлогын чанартай санал хүсэлт тавих, хэрэгжүүлэх, стратегийн санал санаачлага гаргах, мэдээллээр хангах;

Арваннэгдүгээр зүйл. Үндэсний танхимын Хяналтын зөвлөлийн эрх, үүрэг:

- 11.1. Хяналтын зөвлөл 7 хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр Үндэсний танхимын Их хурлаас дөрвөн жилийн хугацаатайгаар сонгогдоно.
- 11.2. Хяналтын зөвлөлийн даргыг Хяналтын зөвлөлийн гишүүдээс нууцаар санал хурааж, олонхийн саналаар сонгоно.
- 11.3. Хяналтын зөвлөл нь Удирдах зөвлөл болон гүйцэтгэх удирдлагын үйл ажиллагаа, гаргасан шийдвэр, тэдгээрийн хэрэгжилтэд жилд нэгээс доошгүй удаа шалгалт хийж дүгнэлт гаргана.
- 11.4. Үндэсний хөндлөнгийн аудитын байгууллагыг сонгох явцад хяналт тавьж, хөндлөнгийн аудитын үйл ажиллагаа, тэдгээрээс танхимын удирдлагад өгсөн санал, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хянана.
- 11.5. Танхимын жилийн санхүүгийн тайланг шинжилж, санхүүгийн тайлангаа удирдах зөвлөл болон тэргүүлэгчдэд тайлагнаж, мэдээлж байгаа байдал, танхимын тэргүүлэгчдээр батлуулахаар оруулсан төсөв, төлөвлөгөөний талаар танхимын удирдлагад жил бүр зөвлөмж хүргүүлнэ.
- 11.6. Танхимын нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн үйл ажиллагааны бодлого, процедурын сонголт, сонгосон бодлогын даган мөрдөлт, танхимын хөрөнгийн болон мэдээллийн аюулгүй ажиллагааны хамгаалалтыг судалж үнэлэлт өгч болно.
- 11.7. Танхимын дэргэд хэрэгжүүлж байгаа төслүүд, танхимын үүсгэл санаачлагаар байгуулсан сангуудын үйл ажиллагаатай танилцаж, шаардлагатай бол холбогдох арга хэмжээ авахыг танхимын удирдлагад санал болгоно.
- 11.8. Танхимын удирдлагын дотоод хяналтын талаар гаргасан журам, дотоод хяналтын үйл ажиллагааны хөтөлбөр, төлөвлөгөө, тэдгээрийн хэрэгжилтийн байдалтай танилцаж холбогдох арга хэмжээ авахыг танхимын удирдлагад санал болгоно.
- 11.9 Хяналтын зөвлөл 4 жилийн хугацаанд хийсэн хяналтын зөвлөлийн тайланг нэгтгэж Удирдах зөвлөлд танилцуулж Үндэсний танхимын Их хуралд тайлагнана.
- 11.10 Хяналтын зөвлөл нь үйл ажиллагаагаа хэрэгжүүлэх төсөвтэй байж болно. Төсвийг тэргүүлэгчдийн хурлаар хэлэлцэж батална.
- 11.11 Хяналтын зөвлөл эрхлэх үйл ажиллагаандаа удирдлага болгох дотоод журамтай байна. Дотоод журмыг Удирдах зөвлөлийн хурлаар батална.
- 11.12 Хяналтын зөвлөл Танхимын санхүү, аж ахуйн үйл ажиллагаа, касс, эд хөрөнгийн тооцоо бүртгэл, салбар танхимын үйл ажиллагааг 2 жилд нэгээс доошгүй удаа шалгана.
- 11.13. Хяналтын зөвлөл ээлжит бус Их хурал хуралдуулах талаар Удирдах Зөвлөлд санал оруулах эрхтэй.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ. БУСАД

Арванхоёрдугаар зүйл. Үндэсний танхимын өмч хөрөнгө

- 12.1. Үндэсний танхимын өмч хөрөнгө нь үндсэн ба эргэлтийн хөрөнгө тэдгээртэй адилтгах бусад активаас бүрдэнэ.

12.2 Үндэсний танхимын өмч хөрөнгө нь гишүүдийн татвар, гадаад, дотоодын байгууллагуудын хандив, зээл, тусламж, Монголын болон гадаад орнуудын Засгийн газар, олон улсын байгууллагаас бэлэглэсэн эд хөрөнгө, сан, өөрийн үйл ажиллагаанаас олсон орлого, тэдгээртэй адилтгах хөрөнгөнөөс бүрдэнэ.

12.3 Үндэсний танхим нь Танхимын хууль болон Төрийн бус байгууллагын тухай хуулийн хүрээнд үйлчилгээ үзүүлж өөрийгээ санхүүжүүлнэ.

12.4 Үндэсний танхимын өмч хөрөнгө халдашгүй байна.

Арван гуравдугаар зүйл. Үндэсний танхимаас төр, засгийн болон бусад байгууллагатай харилцах

13.1. Монгол улсын хуульд зааснаас бусад тохиолдолд төр, засгийн байгууллагаас Танхимын үйл ажиллагаанд, Танхимаас төр, засгийн байгууллагын үйл ажиллагаанд хөндлөнгөөс оролцохгүй.

13.2. Үндэсний танхим нь төр, засгийн баримталж байгаа эдийн засаг, нийгмийн бодлогыг дэмжин дэлгэрүүлэх, гадаад, дотоодод тайлбарлан таниулах, хэрэгжүүлэхэд туслах, тодорхой асуудлаар Үндэсний танхимын гишүүд, үйлдвэрлэл, үйлчилгээ эрхлэгчид, худалдааныхны нийтлэг эрх ашиг, сонирхлыг илэрхийлэн хамгаалах үүднээс төр, засгийн байгууллагатай зөвшилцөх, хэлэлцээ хийх, шаардлага тавих, мэдэгдэл гаргах, санал зөвлөмж хүргүүлэх зэргээр хамтран ажиллана.

13.3. Үндэсний танхим нь Худалдаа Аж Үйлдвэрийн Танхимын тухай хууль, бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд УИХ, Засгийн газрын холбогдох комисс, зөвлөл, хороодод орж ажиллах, Яам агентлагын сайд, даргын зөвлөл, аймаг орон нутгийн ИТХ, Засаг даргын байгуулсан бизнес, эдийн засаг, хувийн хэвшлийн үйл ажиллагаатай холбоотой орон тооны болоод орон тооны бус хороо, зөвлөл, ажлын хэсгүүдэд төлөөллөө оруулан ажиллуулна.

13.4. Үндэсний танхим бусад төрийн бус байгууллага, худалдаа, үйлдвэрлэлийн нийгэмлэг, холбоод, Танхимтай харилцахдаа хууль дээдлэх, харилцан хүндэтгэх, дэмжин туслах, шударга байх, хамтран ажиллах зарчим баримтална.

13.5. Үндэсний танхим нь өөрийн болон олон нийтийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслүүдээр дамжуулан үйл ажиллагаагаа гишүүд, олон нийт, бизнесийнхэн, төр засагт хүргэнэ

Арван дөрөвдүгээр зүйл. Монголын Үндэсний Худалдаа Аж Үйлдвэрийн Танхимыг татан буулгах, өөрчлөн зохион байгуулах

14.1 Үндэсний танхимын үйл ажиллагааг зогсоож, татан буулгах асуудлыг Үндэсний танхимын Их хурлаар шийдвэрлэнэ.

Арван тавдугаар зүйл. Дүрэм хүчин төгөлдөр болох

15.1. Энэ дүрэм нь Их хурлаар батлагдсан өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр үйлчилнэ.